

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Vtrùm prouisiones, quas solent campsores & bancarij accipere, iustè accipiantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

vbi accepit, soluere pretium cambij & recambij, grauissimo suo incommodo.

71
Probabile est non esse contra iustitiam.

Dico Tertio, Si is qui petit à campfore, non possit habere alium qui ipsius nomine satisfaciat in loco condicto, quam ipsum campforem, vel socium eius cui pecunia in loco illo est numeranda; probabile est, esse contra iustitiam tunc ad cambium dare. Contraria tamen sententia non est improbabilis, & speculatiue verior; tamen omnino dissuadenda, nec facile permitienda. Prior pars probatur, quia ita tenent multi DD. videtur enim esse mutuum palliatum. intentio enim non videtur esse alia, quam dare pecuniam cum obligatione, vt in eodem loco restituarur; cetera videntur agi non serio, sed tegendi mutui causa. Secunda pars probatur rationibus supra allatis. suppono autem serio agi, ita vt si factor campforis, qui respondet pro campfario, fugeret vel decoqueret, campfor non sit habiturus directam & nomine suo actionem in campfarium. nam hoc ipso, quo acceptata est obligatio respondentis, liberatur campfarius; ita vt campfor in illum agere saltem suo nomine non possit: quod maxime locum habere debet, quando factor campforis respondet. potest tamen ei competere actio indirecta, nomine sui debitoris.

72 Tertia pars patet, tum quia saepe est contra charitatem; tum quia inducit praesumptionem Iuris & de Jure, vsurarium; vt patet ex Bulla Pij V. de cambiis. vnde talis in foro externo posset plecti tamquam vsurarius.

DUBITATIO VIII.

Utrum prouisiones, quas solent campfores & bancarij accipere, iuste accipiuntur.

73
Prouisiones.

Notandum est, nomine prouisionum significari mercedem & lucrum, quod campfores & bancarij detrahunt pecuniae numerandae, ratione operae, quam praestant scribendo, numerando pecuniam, soluendo pro alio, litteras mittendo, pecuniam depositam custodiendo, pro alio se obligando, alterius negotia expediendo. Itaque possunt hic interuenire varij tituli, de quibus seorsim dicendum.

74
Pro custodia.

Dico Primo, Campfor vel nummularius, qui pecuniam mercatorum, vel aliorum accipit custodiendam, cum obligatione eam reddendi, quando & cui voluerint depositores, potest accipere iustam mercedem pro hac custodia & obligatione, si de ea ante stipulatus fuerit; vel si ex consuetudine dari soleat. Ratio est, quia tale obsequium in gratiam alterius praestitum, per se est pretio aestimabile.

Dixi, Si ante stipulatus fuerit, &c. quia alioquin non censetur locasse operam suam pretio; sed gratis, vt vsu pecuniae frueretur: vel accepisse eam mutuo. nam depositores ordinariè nihil dare solent, cum bancarij libentissime gratis hoc onus suscipiant, ob commodum quod illis inde prouenit.

75
Quando incrementur bancarij, & quando deponuntur.

Vbi Aduerte, fieri interdum posse, vt bancarij lucentur; vt si nolint pecuniam suscipere custodiendam, nisi certo pretio operam suam ad hoc elocando: quod possunt facere, etiam si ex vsu pecuniae interim magnum quaestum capiant: ceteri

enim permittatur illis vsus pecuniae, tamen pretio aestimabile est, quod obligent se ad pecuniae custodiam, & ad eam restituendam, quando alteri placuerit: quod autem interim quaestum vsu pecuniae faciant, industriae fructus est, non pecuniae: vnde hoc non impedit, quin pro obsequio, quod praestant depositori, possint mercedem pacisci. Interdum fieri potest, vt deponentes lucentur; vt si nolint pecuniam suam tradere, nisi in societatem negotiationis per tres contractus, de quibus infra. Hoc modo in Hispania & Gallia fortasse accipiunt depositores 6. vel 7. in 100. à bancariis, quamuis Nauart. cap. 17. nu. 293. putet eos committere vsuram, si ex pacto tacito vel expresso accipiant. Sed hoc intellige, nisi talis vel similis contractus interuenierit. Interdum fieri potest, vt neuter lucretur: vt si depositores nolint eam tradere titulo depositi, sed mutui vel precarij: tunc enim nihil poterit exigi ratione custodiae, quia alter tradit rem suam, non alterius; cum ex vi mutui transferatur dominium in mutuatarium. neque ratione obligationis soluendi; quia haec obligatio tali mutuo est intrinsecè connexa. Deinde etiam si non cogitent de mutuo, sed simpliciter apud bancarium deponant, tamen non tenentur soluere mercedem; quia cum magnum bancario beneficium praestent, quod apud ipsum potius, quam apud alium pecuniam suam deponant, vicissim intendunt ab ipso beneficium accipere, (videlicet custodiam suae pecuniae) ad quod ex gratitudine tenentur. si enim indicaret se nolle id gratis praestare; facile alij inuenirentur, qui id libentissime susciperent.

76

Dico Secundo, Campfor potest aliquid exigere nomine prouisionis seu mercedis à campfario. Primo, Si periculum sortis, volente campfario, in se suscipiat. sicut enim mutuans vel emens anticipata solutione, vel credito vendens, potest exigere pignus vel fideiussorem, vt sibi cautum sit de sorte: ita etiam cambiens; vt rectè docet Boninsiglius cap. 7. num. 23. vnde si campfarius non habeat pignus vel fideiussorem, vel si petat vt ipse campfor id periculi subeat; poterit campfor aliquid pro eo onere bona fide aestimatum accipere. Secundo, Si fideiubeat pro campfario apud eum, cui debitum traicitur, id est, apud respondentem campfarij; praesertim si ille non sit famulus, seu factor campforis. Ratio est, quia obligat se pro campfario ad soluendum illi, si contigerit campfarium illi non soluere: quae obligatio est aliquo pretio aestimabilis, quamuis exiguo; praesertim quando campfor aliunde est securus suae sortis. est tamen alicuius momenti, quia si alius fideiussisset, campfor non posset conueniri à respondente campfarij; atqui nunc conueniri potest, si campfarius tempore constituto, suo respondenti non soluat. Quod si ille sit famulus, vel factor campforis, non potest campfor quidquam pro fideiussione exigere: tum quia verè non fideiubet, (non enim obligat se alteri pro campfario, nec vllum nouum periculum subit) tum quia hoc ipso securus est famulus de solutione sibi facienda pro debito traiecto, quo dominus eius securus est de sorte & lucro sortis (nam censetur vna eademque persona) atqui dominus est securus, si iam antea pignus vel aliam sufficientem cautionem accepit: ergo non potest hic esse vera fideiussio pretio aestimabilis. Dico, si cautionem sufficientem accepit: quia

77
Quibus campfor à campfario prouisiones possit accipere.

78
Si famulus vel factor seu gestor negotiorum.

quia si nullam cautionem accepit, nec campfarius eam dare potest; aut non cupit, potest estimare periculum, cui suam pecuniam, prior numerando, exponit: non tamen fideiussione, qua apud suum famulum videtur fideiubere.

79 *Qui pecuniam nomine alterius numerans.* Dico Tertio, Exigere etiam potest prouisionem is, cui debitum traicitur, id est, respondens campfarij, vel campforis, qui pecuniam in loco disticto numerare debet: huic tamen satisfacere debet is, cuius nomine pecunia numeratur; (isti enim illam operam suam locatam habet, & obsequium praestat) non autem ille, cui numeratur. vnde iniqua est consuetudo quorundam, qui cum debeant v. g. 1000. aureos, mittunt chirographum ad suum respondentem, vel ad banearium, quo iubent solui tantum 1000. cum sciant ipsum nomine prouisionum detracturum §. vel 6. de tota illa summa: debent enim curare vt integra solutio fiat. vnde tenentur illud supplere, quod ille detraxit; quamuis ille detrahendo, iniuriam non fecerit.

80 Dico Quarto, Campfor & respondens nihil possunt exigere a campfario, ratione laboris numeranda pecuniae, vel scribendi litteras & mittendi ad suos respondentes. Ratio est, quia ex natura contractus hunc illi laborem debent. sicut emptor numerans pecuniam venditori, vel scribens ad amicum vt ei soluat, non potest aliquid pro eo labore a venditore petere. similiter nec amicus pecuniam ipsi numerans, quamuis huic merces debeatur ab eo, cuius nomine illam numerat.

DVBITATIO IX.

Vtrum possit fieri pactum de eo quod interest campforis, vel de recambio, si campfarius fuerit in mora.

81 *Pactum de interesse.* Respondeo & Dico Primo, Iuste posse fieri pactum de interesse, sicut in aliis contractibus: vt si campfor ob hanc moram debuerit accipere pecuniam sub usura, aut lucris per cam speratis exciderit. Potest autem a principio dupliciter pacisci. Primo, De incerto, vt campfarius cogatur omne damnum emergens & lucrum cessans, quod postea ratione dilationis obuenerit fuerit deprehensum, sarcire. Secundo, De certo aliquo; vt si exigat certum quid pro periculo cui se exponit, concedendo dilationem vltra terminum ordinarium: sed hoc secundum non est licitum, vbi Bulla Pij V. de cambiis seruatur. alius vero per se non est illicitum, cum ea moderatione, qua dictum est c. 20. dub. 13. posse id in mutuo permitti. haec enim concessio dilationis, est tacitum mutuum.

82 *De recambio.* Dico Secundo, Campfor non potest pacisci cum campfario, vt si elapso termino non soluerit, teneatur eandem summam accipere ad recambium: nisi certo constet, tantum lucri illum ex illa mora amissurum, quantum ex recambio perciperet. Ratio est, quia non potest plus exigere ratione morae, quam estimationem lucri cessantis & periculi fortis, itaque cum detrimenta recambiorum saepe sint maiora, non potest illum ad haec obligare.

83 Si tamen campfor moraliter certus esset, se eandem pecuniam, si termino constituto soluta fuerit, statim ad cambium aequè vel magis lucrosam dare posse; posset stipulari vt campfarius teneatur tantum pecuniam illam per cambia & recambia ad

singulos terminos accipere, donec tandem soluerit sortem: quia hoc nihil est aliud quam illum obligare ad interesse lucri cessantis.

Petes, Vtrum tunc ipse campfor & eius respondens possint consuetas prouisiones exigere? Videntur enim non posse: tum quia campfarius non petit illas scriptationes & gyrationes vltro citroque, sed illa sunt gratia campforis, vt videatur semper verum cambium facitare; tum quia non fit noua pecuniae numeratio.

Resp. Posse in rigore exigere; (quamuis id sit satis inhumanum, ac proinde apud honestos non vitatum) idque titulo lucri cessantis. nam ponimus, campforem eiusque respondentem percepturos eas ab alijs, si campfarius condicto tempore soluisset. Adde, has scriptationes non posse omiti; quia alioqui campfor censeretur vsurarius apud suos, inter quos vsu receptum est, vt nisi litterarum missio appareat, cencieatur cambium ad eundem locum; & condemnetur tamquam vsurarium. vnde etiam ratione indemnitate, necessaria est litterarum missio.

Petes, Vtrum id quod campforibus debetur ratione prouisionum & interesse, possit ab ipsis continenter adici fortis, vt cambium augeant?

Resp. Id fieri non posse, nisi moraliter certi sint se illud potuisse alijs statim ad cambium dare, & An fortis per illud lucrari; tunc enim ratione lucri cessantis possunt illud fortis vnire ad cambij augmentum.

DVBITATIO X.

Vtrum campfor, quando post multa cambia & recambia debitor ei soluit partem aliquam, teneatur illam acceptare in sortem, antequam sit satisfactum detrimentis cambijs.

84 *Consuetudo campforum.* Notandum est, esse consuetudinem campforum, vt non acceptent solutionem fortis, nisi simul soluatur cambiorum detrimenta, seu lucra & interesse. Quidam putant id esse iniquum. Primo, Quia quando quis est debitor ex pluribus causis eidem creditori, in potestate debitoris est, soluere prius vni debito maluerit; quia debitor potest legem dicere rei suae, nempe vt sit pro debitor; quod ipsi placuerit; vt habetur L. 1. 7. de solutionibus. Secundo, Quando quis est debitor ex pluribus causis, si aliquid soluat, id censetur solutum pro debito, quod magis grauat: nisi debitor contrarium exprimat; vt habetur L. 3. 4. & 5. 7. eodem titulo, atqui magis grauat debitum fortis quam vsuratum, seu detrimentorum, quando haec non sunt vnita fortis: ergo prima solutio censetur facta pro sorte.

87 *Non est iniqua.* Respondeo tamen, verius esse, illam consuetudinem non esse iniquam, sed Iuri consentaneam. Probat, Quia quando ex debito aliquo principali, tamquam ex radice, nascuntur alia debita tamquam fructus; tunc si fiat solutio, primo censetur fieri pro fructibus illis dependentibus: deinde si quid superfit, computatur in sortem; vt expressè habetur L. 1. C. de solutionibus. & L. Si vsuras 21. C. de vsuris. idque consentaneum est praxi in similibus debitis; vt in debito censuum, & in debito ex contractu societatis. Leges autem illae